

АКТ
лісопатологічного обстеження насаджень
Тетерівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс»
ДП «Ліси України» на предмет призначення суцільної санітарної рубки

27.11.2025

с. Пісківка

Згідно листа Тетерівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» № 24963/40.1.9-2025 від 24.11.2025 року та наказу про утворення комісії з обстеження насаджень №22693/40.1.9 від 25.11.2025, згідно Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою КМУ №555 від 27.07.1995, комісією в складі: начальника інфраструктурного розвитку та житлово-комунального господарства Бородянської селищної ради Юлії РОЗПАЧЕНЮК, головного спеціаліста відділу охорони та захисту лісів Центрального міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Альони ЗИБАЛОВОЇ, провідного інженера-лісопатолога державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Олени СУСЬКОЇ, начальника Тетерівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Сергія ФЕДОРЕНКА, інженера з охорони та захисту лісу I категорії філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Дмитра КЛЕЩА, лісничого Поташнянського(Мирчанського) лісництва Ігоря ГАЙДАЄНКА, лісничого Тетерівського лісництва Олександра ОБОДЗІНСЬКОГО провели лісопатологічне обстеження насаджень Тетерівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет призначення суцільної санітарної рубки (далі ССР) у 2025 році.

Коротка таксаційна характеристика ділянок лісу, які за санітарним станом потребують ССР, наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

Поташнянське (Мирчанське) лісництво
Категорія лісів – експлуатаційні

Квартал 55 виділ 29 площа 0,5 га, склад - 6С34БП, вік - 35 років, повнота - 0.70, бонітет - 2, середня висота - 13 м, середній діаметр - 12 см, тип лісу – ВЗДС, підлісок КУЛ, зімкнутість 0,20. В південній частині виділу на ділянці (1) на площі 0.2 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 125 м³/га.

Квартал 56 виділ 21 площа 5,0 га, склад - 10С3+БП, вік - 66 років, повнота - 0.70, бонітет - 1, середня висота - 23 м, середній діаметр - 24 см, тип лісу - В2ДС, підріст 10ДЗ, 10 років висота 1,5 м, 1 тис.шт/га, підлісок КУЛ, зімкнутість 0,40. В південно-східній частині виділу на ділянці (2) на площі 0.3

га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 140 м³/га.

Квартал 56 виділ 27 площа 1,3 га, склад - 10СЗ+БП, вік - 66 років, повнота - 0,70, бонітет - 1, середня висота - 23 м, середній діаметр - 24 см, тип лісу – ВЗДС, підріст 10 ДЗ, 10 років, висота 1м, 1 тис. шт./га, підлісок КУЛ, зімкнутість 0,20. В південній частині виділу на ділянці (1) на площі 0,3 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 205 м³/га.

Квартал 60 виділ 3 площа 0,7 га, склад - 6СЗ4БП+ВЛЧ вік - 66 років, повнота - 0,70, бонітет - 1, середня висота - 23 м, середній діаметр - 24 см, тип лісу – ВЗДС, підлісок КУЛ, зімкнутість 0,20. В східній частині виділу на ділянці (1) на площі 0,4 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 155 м³/га.

Квартал 60 виділ 5 площа 0,4 га, склад - 7БП2С31ВЛЧ, вік - 51 рік, повнота - 0,50, бонітет - 1, середня висота - 21 м, середній діаметр - 22 см, тип лісу – ВЗДС, підріст 10 ДЗ, 10 років, висота 0,5 м, 0,3 тис.шт./ га, підлісок КУЛ, зімкнутість 0,20 підлісок КУЛ, зімкнутість 0,20. В західній частині виділу на ділянці (1) на площі 0,2 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 140 м³/га.

Квартал 61 виділ 5 площа 0,6 га, склад – 9СЗ(54)1СЗ(66)+БП, вік - 54 роки, повнота - 0,70, бонітет - 1, середня висота - 20 м, середній діаметр - 22 см, тип лісу – В2ДС, підріст 10 ДЗ, 10 років, висота 1 м, 1 тис.шт./гектар. В південній частині виділу на ділянці (1) на площі 0,2 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 230 м³/га.

Квартал 61 виділ 6 площа 2,1 га, склад – 9СЗ1БП вік - 37 років, повнота - 0,80, бонітет - 2, середня висота - 13 м, середній діаметр - 14 см, тип лісу – В2ДС. В західній частині виділу на ділянці (1) на площі 0,1 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження деревостану **пожежею минулих років**. Запас деревини, що підлягає вирубуванню 90 м³/га.

Обстежені насадження характеризуються незадовільним санітарним станом – всиханням сильної інтенсивності за причиною пошкодження пожежами. Характер всихання дерев - суцільний.

За результатами оцінки дерев на ділянках пошкоджених низовою пожежею, знищений живий та мертвий надґрунтовий покрив, поверхнева коренева система та кора деревостанів, повністю або частково знищений підріст та підлісок. Деревина мають ознаки відмирання камбіального шару (камбій – шар живих клітин, розташованих між корою та деревиною) стовбура.

На всі вищевказані пожежі складений акт про пожежі: № 6 від 05.05.2022 та зроблено запис в книгу обліків пожеж.

Висота нагару стовбура під час стійкої низової пожежі сягала зони перехідної та тонкої кори, що викликало пошкодження камбіального шару та призвело до внутрішнього порушення метаболізму. Горіння лісової підстилки протягом тривалого періоду стійкої низової пожежі спричинило негативний вплив на кореневу систему лісових насаджень, що викликало порушення метаболізму та погіршення живлення, внаслідок обгорання поверхневої кореневої системи. На час обстеження у соснових насадженнях, пошкоджених низовою пожежею різної інтенсивності, відмічається наявність ділянок із середнім та високим ступенем дехромації крони.

Тетерівське лісництво Категорія лісів – експлуатаційні

Квартал 8 виділ 35 площа 0,5 га, склад - 9С31БП+ДЗ, вік - 66 років, повнота - 0.85, бонітет – 1А, середня висота - 27 м, середній діаметр - 30 см, тип лісу – В2ДС, підлісок КУЛ, зімкнутість 0,20. В північній частині виділу на ділянці (1) на площі 0.2 га спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження ослабленого деревостану **кореневою губкою та стовбуровими шкідниками** (великий та малий соснові лубоїди).

В даному насадженні виявлено осередок кореневої губки (*Heterobasidion annosum*), (далі КГ). Спостерігається осередковий характер всихання. Характерною візуальною ознакою є наявність вітровальних та дерев з помітним нахилом від вертикальної осі внаслідок ураження грибом кореневої системи та викликаючи корозійно-деструктивний тип гнилі (строкату ситову). Зовнішні ознаки ураження, де активно проходить розвиток КГ проявляються в зменшенні річного приросту, ажурності крон, укорочені хвої, хвоя втрачає блиск, набуває блідозелений відтінок, легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно обпадає. Разом з тим, ослаблене насадження заселене великим та малим сосновими лубоїдами про, що свідчать маточні та личинкові ходи вказаних шкідників.

Даний осередок необхідно взяти на облік та зробити відповідний запис у книзі обліку осередків шкідників і хвороб лісу.

Квартал 77 виділ 11 площа 0,9 га, склад - 10С3, вік - 66 років, повнота - 0.70, бонітет – 1А, середня висота - 25 м, середній діаметр - 26 см, тип лісу – В2ДС. На всій площі виділу спостерігається всихання дерев сосни. Причиною всихання є пошкодження ослабленого деревостану **стовбуровими шкідниками** (великий та малий соснові лубоїди). Запас деревини, що підлягає вирубуванню 160 м³/га.

При обстеженні насадження виявлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). У насадженнях сосни в нижній частині стовбура на обкорованих деревах в районі товстої кори наявні звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи великого соснового лубоїда (*Tomicus piniperda*). Також на

повалених деревах в верхній частині стовбура в районі тонкої кори виявлено поперечні дугоподібні ходи малого соснового лубоїда (*Tomicus minor*). Під проекціями крон на підстилці знайдено від 10 до 20 шт/м² свіжих пошкоджених пагонів, що свідчить про значну чисельність популяції даних шкідників. Всихання та відмирання дерев зумовлене первинним заселенням великим та малим сосновими лубоїдами. Більшість дерев відносяться до сухостою минулих років (VI-та категорія стану), але разом з тим - зустрічаються дерева, що всохли в поточному році (V-та категорія стану). Такі дерева характеризуються зміною забарвлення глиці до рудого, відпрацьовані стовбуровими шкідниками, в наявності часткове опадання кори, дерева зі зламаними кронами, тощо.

Листяні породи дерев, що присутні в насадженнях вражені кореневими та стовбурними гнилями, які викликаються комплексом різних причин: дерева дуба - несправжнім дубовим трутовиком (*Fomitiporia robusta*), який викликає жовто-буру гниль стовбура, дерева берези повислої від трутовика справжнього (*Fomes fomentarius*) та бактеріальної водянки, клен гостролистий уражений сірчано-жовтим трутовиком (*Oxyporus populinus* (Fr.) Donr), який є причиною виникнення бруї центральної гнилі стовбура. В граба звичайного присутнє ураження східчастим раком та несправжнім трутовиком (*Phellinus nigricans*). Відпад ясенів зумовлений ураженням бактеріальним раком та халаровим раком ясена. Трапляється вивалення дерев внаслідок поширення гнилизни в коренях та окоренках. Акація біла всихає внаслідок ураження дерев бруєю ядрово-заболонною гниллю, що спричиняє суховершинність та сухобочини.

Характер перебігу патологічних процесів у цих дерев різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев), так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікозів), широкого поширення має наявність водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням дерев стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників.

Висновки:

Дерева III-VI категорій стану, у обстежених насадженнях, разом з галявинами, що утворились на ділянках становлять меншу повноту за критичний показник повноти згідно п.27 Санітарних правил в лісах України.

Враховуючи вище вказане комісія призначає розладнані ділянки у ССР згідно діючих Санітарних правил в лісах України на таких площах:

Поташнянське (Мирчанське) лісництво:

Кв.55 вид. 29 (1) площа **0,2 га;**

Кв.56 вид. 21 (2) площа **0,3 га;**

Кв.56 вид. 27 (1) площа **0,3 га;**

Кв.60 вид. 3 (1) площа **0,4 га;**

Кв.60 вид. 5 (1) площа **0,2 га;**

Кв.61 вид. 5 (1) площа **0,2 га;**

Кв.61 вид. 6 (1) площа **0,1 га;**

Всього по лісництву: 1,7 гектари

Тетерівське лісництво

Кв.8 вид. 35 (1) площа **0,2га;**

Кв.77 вид. 11 площа **0,9 га;**

Всього по лісництву: 1,1 гектари.

Комісією визначено необхідність проведення ССР на площі **2,8 гектари** у вище перелічених лісових ділянках з дотриманням санітарних вимог Санітарних правил в лісах України та іншого природоохоронного та лісового законодавства.

Проведення суцільної санітарної рубки та своєчасне вивезення лісопродукції, подрібнення (знищення) порубкових решток у вище перелічених насадженнях Тетерівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» буде дієвим заходом стримування розповсюдження комплексу шкідників та хвороб лісу і запобігання виникненню лісових пожеж.

Залишаються цінні в біоценотичному значенні старі, дуплясті дерева, життєздатні дерева головних лісотворних та інших цінних порід, про що робиться відмітка в лісорубному квитку.

На зрубках, що утворюються після виконання призначених ССР провести лісовідновні роботи шляхом створення лісових культур на площі **2,8 гектари** навесні 2026 року.

Створення лісових культур здійснити згідно з діючими схемами змішування, способами обробітку ґрунту та іншими технологічними особливостями відповідно до лісорослинних умов.

Додатково зазначасмо, що також було обстежено ділянки у Поташнянському (Мирчанському) лісництві квартал 62 виділ 23 площа 0,8 га та квартал 62 виділ 44 площею 0,9 га, які потребують проведення суцільних санітарних рубок, проте площа, що потребує ССР більша за представлену,

тому вбачаємо за доцільне, проходження процедури **оцінки впливу на довкілля**.

Загальна обстежена площа становить **4,5** гектари.

Примітки:

Своєчасне і в повній мірі виконання заходів з поліпшення санітарного стану лісів буде стримувати поширення і розповсюдження стовбурових шкідників та підвищить рівень біологічної стійкості всіх обстежених насаджень та навколишню екологічну ситуацію вцілому.

Осередків карантинних шкідників та хвороб дерев, рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, при обстеженні не виявлено.

Підписи комісії:

Начальник інфраструктурного розвитку та житлово-комунального господарства Бородянської селищної ради

Юлія РОЗПАЧЕНЮК

Головний спеціаліст відділу охорони та захисту лісів Центрального МУЛМГ

Альона ЗИБАЛОВА

Провідний інженер-лісопатолог ДСЛП «Київлісозахист»

Олена СУСЬКА

Начальник Тетерівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Сергій ФЕДОРЕНКО

Інженер з охорони та захисту лісу I категорії філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Дмитро КЛЕЩ

Лісничий Поташнянського лісництва

Ігор ГАЙДАЄНКО

Лісничий Тетерівського лісництва

Олександр ОБОДЗІНСЬКИЙ